

Ztracený daňový ráj. Vsadit vše na monackou kartu se může vymstít

– TEXT – Jan Beránek – FOTO – Libor Fojtík

Země s nízkou mírou zdanění, jako jsou Spojené arabské emiráty, Katar či Monacké knížectví, lákají lidi s vysokým příjmem získat tam daňové rezidentství. To však neznamená, že jim automaticky zaniká povinnost platit daně v Česku. Tě se zbavit je velmi obtížné, upozorňuje David Krch, daňový poradce a partner ve společnosti Havel & Partners. „Jednou z podmínek, jejíž splnění v praxi činí potíže, je to, že daná osoba nesmí mít v České republice k dispozici byt, u kterého lze usuzovat, že má v úmyslu se v něm trvale zdržovat,“ varuje. Spolu se Štěpánem Lacinou, partnerem společnosti Accredio, která se zabývá správou majetku, hovoří o nejčastějších chybách, kterých se třeba sportovci a další Češi usídlení v takových zemích dopouštějí. Mohou mít následky v podobě daňového doměrku, nebo dokonce i trestní sankce.

Co přesně znamená pojem daňové rezidentství? Mění se automaticky pouhým přesunem bydliště do jiného státu?

David Krch (D. K.): Daňové rezidentství neznamená nic jiného, než že máte povinnost zdaňovat celosvětové příjmy. Když jste například daňovým rezidentem České republiky, daníte je v ČR podle našeho zákona o daních z příjmů. Získat daňové rezidentství v jiném státě můžete, pokud naplníte jeho podmínky, to ale neznamená, že vám zanikne to původní. V případě, že se člověk přesouvá ze státu do státu, velmi často mu vznikne takzvané duální rezidentství. Potenciálně má povinnost zdaňovat své příjmy ve dvou státech. K řešení tohoto problému slouží mezinárodní smlouvy o zamezení dvojího zdanění, podle kterých se určí, která země má právo danou osobu považovat za svého daňového rezidenta, a ta druhá to musí respektovat.

Problém nastává v situacích, kdy dva státy mezi sebou smlouvu uzavřenou nemají.

Má Česko tyto smlouvy uzavřené se státy, které jsou vyhledávány jako daňové ráje?

D. K.: Liší se to případ od případu. S drtivou většinou států máme smlouvu o mezinárodní výměně informací, avšak u smluv o zamezení dvojího zdanění je situace jiná a rozhodně je nemáme se všemi. Máme je například s některými karibskými státy, dále se Saúdskou Arábií, Spojenými arabskými emiráty či Katarem. Smlouvu naopak nemáme s Monakem, což nemá i několik dalších států Evropské unie.

Co to znamená pro osoby, které do Monaka přesídlily?

D. K.: Pokud se zároveň nezbaví českého daňového rezidentství, což je velmi obtížné, v praxi to neznamená vůbec nic. Naprostá většina osob, které si zachovají nějakou vazbu k České republice, o něj nemohou přijít. Za třicet let své praxe jsem se setkal s jedním člověkem, který se reálně rezidentství zbavil.

Štěpán Lacina (Š. L.): Tím, že působíme jako správci peněz pro movité klienty, mezi které patří i sportovci, se s podobnou situací setkáváme poměrně často. Často

Získání statusu daňového rezidenta v jiném státě nemusí automaticky znamenat jeho zánik v zemi původní.

David Krch (vpravo)

Daňový poradce s téměř třicetiletou praxí a společník kanceláře Havel & Partners, kde odpovídá za daňový tým. Ve své praxi se specializuje na oblast daně z příjmů fyzických a právnických osob včetně mezinárodního zdanění a na oblast transferových cen.

Štěpán Lacina

Privátní bankéř s téměř třicetiletou praxí a spoluzakladatel, partner a předseda představenstva společnosti Accredio, zaměřené na správu majetku movitých klientů. Je autorem knihy Peníze až na prvním místě a odborných časopiseckých článků, ve kterých se zabývá investicemi a péčí o majetek.

argumentují tím, že mají daňovou rezidenci v Monaku, kde je nulová daň, a tudíž téměř daně platit nemusí.

Ve skutečnosti by měli danit ve dvou rezidencích zároveň, tedy i v České republice. Následky tohoto omylu mohou být poměrně zásadní, a to nejen v daňové rovině, ale v krajním případě i v rovině trestní. V zákoně je to postaveno tak, že špinavé peníze nejsou třeba jen ty získané skrze terorismus či obchod s drogami, ale i ty, které pocházejí z daňových úniků. Zároveň problém nedopadne pouze na klienta, ale i na finanční instituci, u níž jsou peníze uloženy. České i zahraniční banky se mnohem více než v minulosti zajímají o to, odkud pocházejí a zda byly zdaněny, a pokud existuje důvodná pochybnost, chtějí důkazy. Pokud se například při jednání s bankou někdo odvolává na to, že je daňovým rezidentem v Monaku, měl by zároveň předložit potvrzení vydané finanční správou, že není českým rezidentem.

Co musí člověk udělat, aby jím už nebyl? Musí ztratit i občanství?

D.K.: Je třeba splnit dvě podmínky, které s občanstvím nesouvisí. Jednak nesmí v České republice fyzicky pobývat více než 183 dní. Zároveň nesmí mít k dispozici

byt, u kterého lze usuzovat, že má v úmyslu se v něm trvale zdržovat. Mnozí splní první podmínku, ale problém bývá s tou druhou. Existuje k tomu i rozsudek Nejvyššího správního soudu. Potvrdil závěr finanční správy u člověka, který fakticky bydlel ve Spojených arabských emirátech, ale měl hlášený trvalý pobyt u svých rodičů. Měl zde bankovní účet, ze kterého pravidelně hradil mimo jiné stavební spoření, penzijní připojištění, životní pojištění, splátky úvěru a další spoření, takže druhou podmínku nesplnil. Finanční úřad se v daném případě dotazoval mimo jiné i rodičů dané osoby, jestli může jejich syn nemovitost kdykoliv užívat bez omezení. Z kladné odpovědi a z dalších okolností zjištěných u banky finanční úřad dovodil, že daná osoba má k dispozici stálý byt a má úmysl se v ČR trvale zdržovat. Dotyčný sice tvrdil, že ne, avšak soud rozhodl, že se musí vycházet pouze z objektivních okolností. K nesplnění druhé podmínky tedy stačí velmi málo, vlastně jen to, že máte nějaké místo, kam můžete bez omezení dorazit a přespát tam. Nemusíte mít vlastní nemovitost. Naopak, když ji budete mít, ale budete ji dlouhodobě pronajímat, podmínka splněná bude, jelikož ji bude obývat někdo jiný a vám k dispozici nebude.

Daňové ráje jsou pro sportovce lákavé zejména kvůli příjmům z reklam. Ty se daní ve státě, kde má atlet daňovou rezidenci.

Proč je i přes zmíněná rizika Monako tak populární destinací?

Š. L.: Často se stává, že zejména sportovci spoléhají na rady daňových poradců přímo v Monaku. Tvrdí jim, že když budou ve svém tamním bytě pravidelně pouštět vodu, odebírat elektřinu a obecně budou mít ve městě doložitelné výdaje, dokážou tím, že tam opravdu žijí a že tam mají takzvané středisko trvalých životních zájmů. Obecně se nevyplatí spoléhat jen na rady zahraničních poradců, kteří sice dobře znají poměry v cílové destinaci, ale netuší, jak to funguje v České republice, respektive ve státě, ze kterého daná osoba pochází. To platí zejména v případech, kdy mezi oběma státy není uzavřena smlouva o zamezení dvojího zdanění. V praxi nad tím klienti ale většinou takto neuvažují a spoléhají hlavně na doporučení svých kolegů.

Zůstaňme u sportovců. Veřejnost si Monako spojuje hlavně s tenisty, kteří cestují za turnaji celoročně po celém světě. Daní všechny příjmy z různých zemí stejným způsobem?

D. K.: Lze to rozlišit na tři základní složky, které budou mít jiný daňový režim. Na turnajové odměny, takzvané prize money, pak na něco, co bychom mohli označit jako licenční poplatky, tedy platby za užití práv například na fotografie a další materiály, a konečně na příjmy z reklam, které budou mít u úspěšných sportovců největší podíl na celkovém příjmu. Na danění prize money nemá přesun do jiné země žádný vliv, jelikož srážkovou daň odvádí obvykle přímo pořadatel, který odměnu vyplácí. Licenční poplatky z poskytnutých práv mohou být také

předmětem srážkové daně, pokud to příslušná smlouva o zamezení dvojího zdanění umožňuje. Daňové ráje jsou proto lákavé zejména kvůli sazbám na příjmy z reklamy. V Monaku je to nula procent.

Š. L.: Mezi našimi klienty jsou tři skupiny nejvýdělečnějších sportovců. U fotbalistů a hokejistů je to daňově celkem jednoduché, jelikož málokdo z nich má extrémní příjem zrovna z reklam, zatímco u tenistů je to naopak. Je to i tím, že značná část reklamních smluv u fotbalistů a hokejistů je uzavírána s klubem, a nikoliv s individuálním hráčem.

Jaká jsou daňová pravidla pro hráče kolektivních sportů, kteří pobývají v cizím státě po nějaké středně dlouhé období, protože mají smlouvu se zahraničním klubem, ale z různých důvodů přestupují do jiného?

D. K.: Zkusím to vysvětlit na příkladu. Spolupracuji s jedním naším hokejistou, který působí v NHL (*kanadsko-americká Národní hokejová liga – pozn. red.*). Žije a aktivně hraje přibližně deset let ve Spojených státech, s nimiž máme uzavřenou smlouvu o zamezení dvojího zdanění. Je v situaci, kdy na něj americké úřady nahlíží jako na rezidenta a všechny příjmy daní tam. Nedávno v České republice točil reklamu, za kterou zde dostal vyplacenou odměnu, avšak i tento příjem bude danit ve Spojených státech. Zatím to tady nikdo neřešil, ale pokud by přišel finanční úřad, musel by poměrně složitě dokazovat, že centrum jeho životních zájmů, a tím pádem i jeho daňové rezidentství je právě v Americe.

Zaměřují se finanční úřady na Čechy s daňovou rezidencí v jiné zemi? Sportovci jsou všem na očích.

D. K.: Přesné informace nemáme, jelikož všechna daňová řízení jsou neveřejná a se striktní povinností mlčenlivosti. Nicméně nevím o žádných těchto případech a ani si nemyslím, že by v praxi byly časté. Daňová správa se snaží cílit na věci, které jsou v našich podmínkách podstatnějším problémem. Na druhou stranu, kdyby finančnímu úřadu přišel nějaký podnět, bude se jím muset zabývat.

Š. L.: V současnosti mají ovšem finanční úřady digitální nástroje na úplně jiné úrovni než před deseti lety a zároveň mnohem lépe funguje mezistátní výměna informací. Když někdo bude chtít skrýt své příjmy někde v Karibiku, tak neuspěje, jelikož i s těmito státy máme dohodu a ministerstva financí spolupracují. Nelze spoléhat na to, že když se něco nehlídalo doteď, bude to tak i nadále. Deficity rozpočtů mohou státy motivovat k tomu, aby si došlápaly i na případy, které zatím příliš neřešily. Jedním z důsledků větší informovanosti státních orgánů je mimo jiné i to, že se v daňových rájích začínají nabízet služby, které mimo jiné zahrnují i nepravdivé rozsvěcení či pouštění vody v cílové nemovitosti, aby bylo možné simulovat, že je obývaná.

V jakém daňovém režimu se nachází čeští hokejisté působící v ruské KHL poté, co došlo k pozastavení

smlouvy o zamezení dvojího zdanění mezi Českem a Ruskou federací?

D. K.: Jde o závažný problém. Celý zákon o dani z příjmů je konstruován tak, že navazuje na smlouvy. Nikdo ale nepředpokládal, že nastane situace, kdy bude platnost smlouvy suspendována. Hokejista, který je i v tomto případě duálním rezidentem, ztratí pomyslné vahadlo, které určuje, ve které zemi má daně platit. Najednou má povinnost zdanění v obou státech. Pokud bychom takového hokejistu měli jako klienta, asi bychom se zkusili dovolávat některého z mechanismů vyloučení dvojího zdanění, který zákon sám stanovuje ve vztahu ke státům, se kterými máme uzavřenou platnou smlouvu. Ta smlouva s Ruskem totiž pořád platí, jen je aktuálně na úrovni některých článků neúčinná. Generální finanční ředitelství k tomu vydalo metodický pokyn, ze kterého lze dovozovat, že to vyloučení by se nutně nemuselo uplatnit a skutečně by k dvojímu zdanění mohlo dojít. ■